

Sygn. akt III Ca 1956/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 sierpnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Barbara Braziewicz

Sędzia SO Roman Troll (spr.)

SR (del.) Maryla Majewska – Lewandowska

Protokolant Aleksandra Sado-Stach

po rozpoznaniu w dniu 31 sierpnia 2016 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa Województwa (...) Zarządu Dróg Wojewódzkich w O.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo R. i Zarząd Województwa (...)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 15 września 2015 r., sygn. akt I C 1071/15

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1) **zasądza od pozwanego Skarbu Państwa – Zarządu Województwa (...) na rzecz powoda kwotę 1069,20 zł (tysiąc sześćdziesiąt dziewięć złotych i dwadzieścia groszy) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 24 maja 2016 r.,**

2) **oddala powództwo w pozostałej części,**

3) **zasądza od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa R. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu,**

II. oddala apelację w pozostałej części,

III. oddala wniosek powoda o zasądzenie od Skarbu Państwa – Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa R. na jego rzecz kosztów postępowania odwoławczego,

IV. oddala wniosek Skarbu Państwa – Zarządu Województwa (...) o zasądzenie na jego rzecz od Skarbu Państwa – Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa R. kosztów postępowania odwoławczego.

UZASADNIENIE

Województwo (...) Zarząd Dróg Wojewódzkich w O. wniosło o zasądzenie od Skarbu Państwa – Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasów Państwowych – Nadleśnictwa R. 1069,20 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 540 zł od 11 maja 2014 roku, od 270 zł od 12 września 2014 roku oraz od 259,20 zł od 27 grudnia 2014 roku tytułem pokrycia kosztów uprzątnięcia, transportu i utylizacji martwej dzikiej zwierzyny oraz kosztów procesu. W uzasadnieniu powód wskazał, że jako zarządca dróg wojewódzkich zobowiązany jest do utrzymania dróg w należyłym stanie technicznym oraz zapewnienia bezpieczeństwa drogowego, dlatego zlecił uprzątnięcie martwej zwierzyny leśnej i jej utylizację, a następnie zwrócił się do pozwanego o zwrot poniesionych kosztów w kwocie 1069,20 zł, gdyż to na pozwanym ciąży obowiązek „gospodarowania” zwierzyną leśną.

Sąd Rejonowy w Gliwicach 18 maja 2015 roku wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w sprawie I Nc 362/15, uwzględniający powództwo w całości.

Pozwany zaskarżył powyższy nakaz sprzeciwem i wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów postępowania. Jego zdaniem na gruncie prawa łowieckiego naczelnym organem administracji rządowej w zakresie łowiectwa jest minister właściwy do spraw środowiska, zaś administrację w zakresie łowiectwa sprawuje samorząd województwa. Obowiązek uprzątnięcia zwłok zwierzyny wolno żyjącej winien być rozpatrywany w kontekście podmiotu, któremu przysługuje prawo własności zwierzyny oraz podmiotu zobowiązanego do utrzymania czystości. Zestawienie przepisów prawa o ochronie przyrody, prawa łowieckiego i wydanych na ich podstawie przepisów wykonawczych wynika, że ustawodawca ograniczył odpowiedzialność Skarbu Państwa oraz innych podmiotów za szkody wyrządzone przez dziko żyjące zwierzęta w dwojaki sposób: poprzez wskazanie gatunków zwierząt, za które ponosi odpowiedzialność oraz zakresu szkód przez nie wyrządzonych. W konsekwencji, brak jest podstaw faktycznych i prawnych uzasadniających ponoszenie przez pozwanego kosztów związanych z usunięciem zwłok martwej zwierzyny. W przypadku znalezienia martwego zwierzęcia istotnym jest na którym gruncie znajduje się martwe zwierzę, dlatego obowiązek polegający na usunięciu z drogi wojewódzkiej martwej zwierzyny i jej likwidacji ciążył na zarządcy drogi, tj. powodzie.

Wyrokiem z 15 września 2015 roku Sąd Rejonowy w Gliwicach oddalił powództwo (pkt 1) i zasądził od powoda na rzecz pozwanego 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2).

Orzeczenie to zapadło przy następujących ustaleniach faktycznych: 11 i 12 marca 2014 roku na drodze wojewódzkiej nr (...) w miejscowości odpowiednio S. i J. znaleziono martwe sarny. Powód zlecił usunięcie martwych zwierząt z drogi i ich utylizację. Koszt wykonanej usługi wyniósł 540 zł. Następnie 25 sierpnia 2014 roku i 9 grudnia 2014 roku ponownie zlecono utylizację martwych zwierząt (lisa i jelenia). Koszty obu utylizacji wyniosły 529,20 zł. Koszty te poniósł powód w całości, który skierował w stosunku do pozwanego wezwanie do zapłaty. Do dnia wytoczenia powództwa pozwany nie uregulował należności.

Przy tak dokonanych ustaleniach faktycznych Sąd Rejonowy doszedł do wniosku, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Oparł się w tym zakresie na opinii zawartej w piśmie z 26 marca 2013 roku Ministerstwa Środowiska Departamentu Prawnego (...), wskazując, że obowiązek utylizacji martwych zwierząt, w tym też zwierząt łownych wynika z ustawy z 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2013.1399), która zobowiązuje gminy do podejmowania w ramach zadań własnych gminy czynności mających na celu utrzymanie czystości i porządku na gminnym terenie, do obowiązków gminy należy m. in. zbieranie, transport i utylizacja zwłok bezdomnych zwierząt. Art. 3 ust. 2 pkt 15 tej ustawy odwołuje się do zwierząt bezdomnych, lecz użycie

w tymże artykule wyrażenia „w szczególności” wskazuje, że wyszczególnione w tym przepisie czynności nie wyczerpują wszystkich do podejmowania których zobligowana jest gmina. Przepis ten zawiera otwarty katalog obowiązków podejmowanych dla utrzymania porządku

i czystości, czyli gmina obowiązana jest do podejmowania także innych, niewymienionych

w nim działań, o ile tylko są one konieczne dla osiągnięcia zasadniczego celu, tj. utrzymania porządku i czystości na terenie gminy w tym do usunięcia i utylizacji zwłok zwierząt łownych, jeżeli znajdują się na jej terenie. Ta ustawa wprowadza również pewne wyjątki i tak jej art. 5 ust. 4 do utrzymania porządku i czystości na drogach publicznych zobowiązuje zarząd drogi. Zastosowane przez ustawodawcę wyrażenie „należy także” wskazuje, że obowiązki zarządu drogi nie ograniczają się do ściśle wyliczonych i wyszczególnionych w tym artykule działań. Zarząd dróg powinien podejmować także wszelkie inne czynności, które pozwalają na realizację nałożonego na niego obowiązku jakim jest utrzymanie czystości porządku na drogach publicznych. Sąd rejonowy wskazał, że za taką interpretacją przemawia także art.

20 pkt 4 i art. 4 pkt 20 ustawy z dnia 21 marca 1985 roku o drogach publicznych (Dz. U. 2013.260 ze zm.), które to obligują rządcę drogi do usuwania i utylizacji zwłok padłych zwierząt jako czynności porządkowej zmierzającej do zwiększenia bezpieczeństwa ruchu.

Dlatego, zdaniem Sądu Rejonowego, obowiązek usunięcia i utylizacji zwłok zwierzyny ciąży na zarządcy drogi, w przypadku gdy zwierzyna padła na drodze publicznej.

Sąd Rejonowy wskazał również, że ustawa z 5 grudnia 2008 roku o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. 2013.947) w art. 22 ust. 1 pkt 3 nakłada na właściciela, posiadacza lub zarządzającego nieruchomością obowiązek usuwania padłych zwierząt z nieruchomości. Dlatego zwłoki zwierząt są odpadem w rozumieniu ustawy z 14 grudnia 2012 roku o odpadach (Dz. U. 2013.21), a posiadaczem odpadu – padłego zwierzęcia jest właściciel gruntu. Tym samym jest on zobowiązany do postępowania z odpadem

w sposób zgodny z zasadami gospodarowania odpadami, wymaganiami ochrony środowiska oraz planami gospodarki odpadami.

Obowiązek usunięcia i utylizacji zwłok martwych zwierząt obciąża więc stronę powodową, albowiem to na właścicielu (posiadaczu, zarządzającym) nieruchomości ciąży obowiązek usuwania i utylizacji zwłok zwierzyny. Obowiązek gminy w tym zakresie ogranicza się do nieruchomości gminnych, w tym dróg gminnych. Z kolei obowiązek usuwania i utylizacji zwłok zwierzyny z dróg publicznych innych niż gminne ciąży na ich zarządcach.

Orzeczenie o kosztach zostało oparte na art. 98 k.p.c., a koszty poniesione przez stronę pozwaną zamknęły się w kwocie 180 zł, albowiem złożyły się na nie jedynie koszty wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego.

Apelację od tego wyroku wniósł powód zaskarżając go w całości. Orzeczeniu zarzucił

naruszenie prawa materialnego, a to: art. 2 i 15 ustawy z 13 października 1995 roku Prawo łowieckie w związku z art. 140 k.c. poprzez ich niezastosowanie w sprawie polegające na uznaniu, że Skarb Państwa jako właściciel zwierząt żyjących w stanie wolnym nie jest obowiązany do ponoszenia kosztów usunięcia z pasa drogowego i utylizacji zwłok tych zwierząt; art. 4 ust. 3 i art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z 28 września 1991 roku o lasach poprzez ich niezastosowanie w sprawie, polegające na uznaniu, że wykonując zadania i czynności gospodarki leśnej, w tym także gospodarowanie zwierzyną, Skarb Państwa reprezentowany przez pozwanego jest zwolniony z odpowiedzialności za zwierzęta łowne żyjące w stanie wolnym,

w szczególności z obowiązku zwrotu powodowi kosztów usunięcia z pasa drogowego i utylizacji zwłok tych zwierząt; art. 405 k.c. poprzez jego niezastosowanie w sprawie polegające na uznaniu, że Skarb Państwa reprezentowany przez pozwanego nie odniósł korzyści finansowej w kwocie 1069,20 zł, odmawiając jej zwrotu powodowi, który w tej kwocie poniósł koszty usunięcia z pasa drogowego i utylizacji zwłok tych zwierząt; art. 752 i 753 § 2 zd. 2 k.c. poprzez ich niezastosowanie w sprawie. Jednocześnie powód zarzucił naruszenie prawa procesowego – art. 328 § 2 k.p.c. – polegające na zupełnym pominięciu argumentacji prawnej przedstawionej przez powoda.

W oparciu o powyższe zarzuty powód wniósł i zmianę zaskarżonego wyroku i wydanie wyroku uwzględniającego powództwo w całości, zgodnie z żądaniem pozwu oraz zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa R. kosztów postępowania sądowego za obie instancje, w tym również kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W toku postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy w Gliwicach postanowieniem z 28 kwietnia 2016 roku działając na podstawie art. 67 § 2 k.p.c. ustalił właściwą reprezentację Skarbu Państwa i uznał, że podmiotem uprawnionym do podejmowania czynności procesowych w jego imieniu jest Zarząd Województwa (...).

Skarb Państwa – Zarząd Województwa (...) przychylił się do apelacji powoda i wniósł o jej uwzględnienie, a co za tym idzie zasądzenie od Skarbu Państwa – Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa R. na rzecz powoda żądanych kwot. Jednocześnie nie zgodził się z ustaleniem jego reprezentacji na rzecz Skarbu Państwa

i wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa R. kosztów postępowania. W uzasadnieniu wskazał, że usunięcie padłych zwierząt nie ma żadnego związku z gospodarką łowiecką, a właścicielem tej zwierzyny łownej jest Skarb Państwa – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwa R., które odpowiada za gospodarowanie zwierzyną.

W rozpoznawanej sprawie ustalenia faktyczne nie były kwestionowane, a jedynie ocena prawna.

Sąd Rejonowy przyjął, że obowiązek usunięcia i utylizacji zwłok martwych zwierząt obciąża stronę powodową jako zarządcę drogi, natomiast strona powodowa uznaje, że obciąża ją obowiązek usunięcia martwych zwierząt z pasa drogi, ale nie ona powinna ponosić koszty ich utylizacji, które obciążają właściciela tych zwierząt. Właściciel zwierząt jest bowiem znany – Skarb Państwa.

Zarządca drogi jest zobowiązany do usunięcia zwłok padłych zwierząt [art.

5 ust. 4 ustawy z 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 250) i art. 4 pkt 20 ustawy z 21 marca 1985 roku o drogach publicznych (t.j. DZ. U. z 2015 r., poz 460 ze zm.) w związku z art. 20 pk 4 tej ustawy]. Jednocześnie

z uwagi na regulację art. 2 ustawy z 13 października 1995 roku – Prawo łowieckie (t.j.

Dz. U. z 2015 r., poz. 2168 ze zm.) to Skarb Państwa jest właścicielem tych zwierząt, albowiem były to zwierzęta łowne żyjące w stanie wolnym. Gatunki zwierząt łownych wskazuje rozporządzenie Ministra Środowiska z 11 marca 2005 roku w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych (Dz. U. Nr 45, poz. 433). Jeleń, sarna i lis to gatunki zwierząt łownych (por. § 1 pkt 1 lit. b, c, e oraz pkt 2 lit. a tego rozporządzenia). Nie ma więc żadnej wątpliwości, że usunięte z drogi padłe zwierzęta wchodziły w skład zwierzyny łownej, a obowiązkiem ich usunięcia został obciążony zarządca drogi. Padłe zwierzęta nie są jednak odpadem w rozumieniu ustawy z 14 grudnia 2012 roku o odpadach (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 21 ze zm.) - por. art. 2 pkt 10 tej ustawy.

Nie mamy do czynienia z sytuacją, że nieznany jest właściciel zwierząt, które zostały usunięte z drogi. Właścicielem tym jest Skarb Państwa, natomiast strona powodowa wytoczyła powództwo przeciwko Skarbowi Państwa - Państwowemu Gospodarstwu Leśnemu Lasy Państwowe Nadleśnictwo R. wskazując tą jednostką organizacyjną jako odpowiedzialną z ramienia Skarbu Państwa.

To Skarb Państwa jako właściciel (art. 140 k.c.) powinien ponieść koszty związane

z usunięciem jego padłego zwierzęcia z drogi. Jego własność ograniczają ustawy, zasady współżycia społecznego i społeczno – gospodarcze przeznaczenie prawa. Właściciel nie tylko bowiem osiąga korzyści z własności, ale także z tą własnością skorelowane są jego obowiązki (por. E. Skowrońska – Bocian: [w:] Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz do artykułów

1 – 449⁽¹¹⁾, pod red. K. Pietrzykowskiego, Warszawa 2008, s. 560). Obowiązkiem właściciela jest więc poniesienie kosztów związanych z usunięciem jego własności z drogi publicznej, gdy jej pozostawianie tam zagraża bezpieczeństwu. Nie ulega zaś wątpliwości, że pozostawianie padłego zwierzęcia na drodze publicznej zagraża bezpieczeństwu ruchu na niej.

Naczelnym organem administracji rządowej w zakresie łowiectwa jest minister właściwy do spraw środowiska, natomiast administracją w zakresie łowiectwa sprawuje samorząd województwa jako zadanie z zakresu administracji rządowej (art. 6 i 7 ustawy z 13 października 1995 roku – Prawo łowieckie). W ustawie tej wskazano także na odrębne uregulowania dotyczące szkód łowieckich ustalając, że Skarb Państwa (Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, a także zarząd województwa ze środków budżetu państwa) odpowiada za szkody wyrządzone w uprawach i płodach rolnych przez zwierzęta łowne, jak również przy wykonywaniu polowania (art. 46 ust. 1 tej ustawy i art. 50 ust. 1 - 3 tej ustawy). Te regulacje nie wskazują na to, kto ponosi odpowiedzialność w zakresie kosztów usunięcia zwierzęcia z drogi. Natomiast prowadzą do wniosku, że w zakresie szkód wyrządzonych przez zwierzynę łowną statio fisci Skarbu Państwa mogą być zarówno zarząd oznaczonego województwa, jak i Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe.

Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe sprawuje gospodarkę leśną, a więc także jego działalność dotyczy gospodarowania zwierzyną [art. 4 ust. 1 ustawy z 28 września 1991 roku o lasach (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 2100 ze zm.) w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1 tej ustawy]. Zachodzi więc pytanie, czy działalność dotycząca gospodarowania zwierzyną jest związana także z ponoszeniem kosztów usunięcia tej zwierzyny z drogi w sytuacji, gdy Skarb Państwa jest jej właścicielem. Niewątpliwie samo gospodarowanie zwierzyną wskazuje na jednostkę zajmującą się nią. Ponadto za szkody łowieckie odszkodowanie wypłaca Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe ze środków budżetu państwa, gdy dotyczy to obwodów łowieckich leśnych, a gdy dotyczy obwodów łowieckich polnych i obszarów nie wchodzących w skład obwodów łowieckich wypłaca je zarząd województwa ze środków Skarbu Państwa (art. 50 ust. 2 ustawy z 13 października 1995 roku – Prawo łowieckie). Są to jednak przepisy dotyczące szczególnego rodzaju szkody, za którą może odpowiadać ta konkretna jednostka organizacyjna.

Zgodnie z art. 1 ustawy z 13 października 1995 roku – Prawo łowieckie łowiectwo, jako element ochrony środowiska przyrodniczego oznacza ochronę zwierząt łownych i gospodarowanie ich zasobami w zgodzie z zasadami ekologii oraz zasadami racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej. Ta ustawa reguluje więc gospodarowanie zwierzyną łowną, a jak już wyżej wskazano naczelnym organem administracji w zakresie łowiectwa jest minister właściwy do spraw środowiska, przy czym administrację w tym zakresie sprawuje samorząd województwa jako zadanie z zakresu administracji rządowej.

Na gruncie obowiązującego prawa mamy więc do czynienia z gospodarowaniem zasobami zwierząt łownych opisanymi w prawie łowieckim, gdzie organem administracji jest minister właściwy do spraw środowiska, a administrację prowadzi samorząd województwa jako zadanie z zakresu administracji zleconej oraz gospodarowanie zwierzyną prowadzone przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe na podstawie ustawy o lasach.

Mamy więc do czynienia z dwoma jednostkami organizacyjnymi Skarbu Państwa zajmującymi się gospodarowaniem zasobami zwierząt łownych. Oba z tych podmiotów mogłyby więc reprezentować Skarb Państwa w tym zakresie. Trzeba tylko ustalić, który z nich jest właściwy. Jednocześnie nadzór nad lasami państwowymi sprawuje także minister właściwy do spraw środowiska. Ewidentnie więc organem nadzorczym w zakresie gospodarowania zwierzyną łowną jest minister właściwy do spraw środowiska (art. 4 ust. 4 ustawy z 28 września 1991 roku o lasach i art. 6 ustawy z 13 października 1995 roku – Prawo łowieckie).

Zgodnie z art. 67 § 2 k.p.c. za Skarb Państwa podejmuje czynności procesowe organ państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenia lub organ jednostki nadrzędnej.

Gospodarkę leśną w nadleśnictwie prowadzi leśniczy, który reprezentuje Skarb Państwa stosunkach cywilnoprawnych w zakresie swojego działania (art. 35 ust. 1 pkt 1 ustawy

z 28 września 1991 roku o lasach).

„Gospodarka łowiecka obejmuje gospodarkę zwierzyną, tj. planowanie, hodowlę, ochronę, pozyskanie i użytkowanie zwierzyny” (por. B. Rakoczy, R. Stec i A. Woźniak:

[w:] Prawo łowieckie. Komentarz, Warszawa 2014, s. 27). Łowiectwo oznacza ochronę zwierzyny i gospodarowanie jej zasobami (por. B. Rakoczy, R. Stec i A. Woźniak: op. cit., s. 17). Jest to więc zarówno hodowla, ochrona zwierzyny, ale również opieka nad nią, to więc całokształt spraw związanych z hodowlą, ochroną i pozyskaniem zwierzyny łownej (por. B. Rakoczy, R. Stec i A. Woźniak: op. cit., s. 28). Gospodarowanie zasobami zwierząt łownych zgodnie z zasadami ekologii i racjonalnej gospodarki prowadzi także do konieczności ponoszenia kosztów usunięcia zwierząt padłych na drodze. Trudno tego rodzaju obowiązku właściciela, skorelowane z jego własnością, wyłączyć z zakresu prawa własności. Koszty te bowiem muszą obciążać właściciela zwierząt, a w tym zakresie jeżeli ustawa nie stanowi inaczej administrację sprawuje samorząd województwa jako zadanie z zakresu administracji rządowej (art. 7 ustawy z 13 października 1995 roku – Prawo łowieckie). Dodać należy że Państwowe Gospodarstwo Leśne odpowiada tylko za gospodarkę leśną na obszarach leśnych, a trudno do takiego obszaru leśnego zaliczyć drogę wojewódzką (a z takiej drogi usunięto padłe zwierzęta), albowiem drogi publiczne nie są drogami leśnymi (art. 6 ust. 1 pkt 8 ustawy z 28 września 1991 roku o lasach). Wynika to także z tego, że przepisy tej ostatniej ustawy stosuje się do lasów (art. 2 ustawy z 28 września 1991 roku o lasach). Zasięg stosowania jej przepisów jest więc terytorialny. Natomiast przedmiotem regulacji ustawy z 13 października 1995 roku – Prawo łowieckie jest zwierzyna łowna (por. B. Rakoczy, R. Stec i A. Woźniak: op. cit., s. 18).

Dlatego też należy stwierdzić, że naczelnym organem administracji rządowej w zakresie łowiectwa, z którym związana jest gospodarka zwierzyną łowną jest minister właściwy do spraw środowiska, a z uwagi na to że ustawa nie stanowi inaczej administrację tę sprawuje samorząd województwa jako zadanie z zakresu administracji rządowej. To powoduje, że Skarb Państwa - Zarząd Województwa (...) powinien być tą jednostką organizacyjną Skarbu Państwa, z której działalnością jest związane dochodzone roszczenie (która odpowiada za gospodarowanie zasobami zwierzyny łownej na tym terenie). Trzeba bowiem zaznaczyć, że miejscowości, w których doszło do usunięcia zwłok padłych zwierząt leżą w granicach województwa (...) (J. i S.).

Odpowiedzialność za koszty związane z usunięciem padłego zwierzęcia ponosi jego właściciel, albowiem usunięcie go z drogi spowodowało powstanie tych kosztów. Okoliczność, że inny podmiot zobowiązany jest do usunięcia tego zwierzęcia z drogi nie wskazuje,

w żaden logiczny sposób, że właściciel – jeżeli jest znany – nie powinien zwrócić mu tych kosztów.

Do zdarzenia doszło na drodze wojewódzkiej, która w żaden sposób nie jest zarządzana przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, a co za tym idzie za gospodarkę leśną na tym terenie nie może ono odpowiadać i tam jej prowadzić.

Z kolei Zarząd Województwa (...) sprawuje administrację w zakresie łowiectwa dotyczącego również gospodarowania zwierzętami łownymi na terenie tego województwa. Zarząd dokonywany przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe dotyczy terenu leśnego - lasu i tam wykonywanej gospodarki związanej także z gospodarowaniem zwierzyną, jest więc ten zarząd opisany terytorialnie. Droga wojewódzka nie wchodzi w skład lasów i nie jest zarządzana przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe. Dlatego też ten podmiot nie może reprezentować Skarbu Państwa w tym zakresie. Jeżeli zaś Państwowe Gospodarstwo Leśne nie może być jednostką reprezentującą Skarb Państwa w sprawie dotyczącej roszczeń zgłoszonych przez stronę powodową, to zgodnie z ustawą z 13 października 1995 roku – Prawo łowieckie organem reprezentującym Skarb Państwa musi być zarząd województwa, albowiem w tym zakresie wypełnia zadania z zakresu administracji rządowej, a ustawa nie stanowi inaczej (art. 7 ustawy z 13 października 1995 roku – Prawo łowieckie).

Pomimo obowiązku obciążającego zarządcę drogi do usunięcia padłego zwierzęcia, koszty tych działań powinien ostatecznie ponieść właściciel tego zwierzęcia, bo poprzez brak ich poniesienia staje się bezpodstawnie wzbogacony w tym zakresie (art. 405 k.c., por.

K. Pietrzykowski: [w:] Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz do artykułów 1 – 449 ⁽¹¹⁾, pod red. K. Pietrzykowskiego, Warszawa 2008, s. 1181 i tam powołane orzecznictwo, które wskazuje na oszczędzenie przez wzbogaconego wydatków). To jego bowiem, jako właściciela, zwierzęcia obciążają obowiązki związane z pokryciem kosztów usunięcia go z drogi. Inne rozwiązanie prowadziłoby do nieuzasadnionego wzbogacenia właściciela o koszty usunięcia zwierzęcia z drogi, a przecież właściciel jest znany i odpowiada za swoje zwierzę nawet gdy padło na drodze. Ta odpowiedzialność może się także objawiać koniecznością zwrotu kosztów jego usunięcia z drogi osobie obowiązanej do takiego działania. Wynika to ze skorelowania z uprawnieniami właściciela także obowiązków.

Z powyższych względów apelacja okazała się częściowo zasadna, gdyż zarządca drogi pomimo obowiązku usunięcia padłego zwierzęcia może dochodzić od właściciela, na zasadzie bezpodstawnego wzbogacenia, kosztów z tym związanych, które poniósł. Natomiast jednostką organizacyjną, z którą związane jest reprezentowanie Skarbu Państwa, jako właściciela, w tym zakresie jest Zarząd Województwa (...) wykonujący zadania z zakresu zleconej administracji rządowej. Strona powodowa i Skarb Państwa – Zarząd Województwa (...) to dwa osobne podmioty prawne, posiadające odrębną osobowość prawną.

Jednocześnie w części dotyczącej żądania ubocznego (odsetek) apelacja była niezasadna, gdyż tych należności można dochodzić dopiero po wezwaniu do zapłaty (art. 455 k.c. w związku z art. 405 k.c.). Takiego wezwania do Skarbu Państwa – Zarządu Województwa (...) strona powodowa nie wystosowała, a więc właściciel zwierząt nie wiedział o żądaniu powoda, a dowiedział się o nim dopiero 23 maja 2016 roku po doręczeniu odpisu pozwu /k. 117/. Odsetek ustawowych za opóźnienie można więc zasadnie domagać się dopiero od dnia następnego (art. 455 k.c. w związku z art. 481§ 1 k.c.).

Jednocześnie Skarb Państwa – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo R. wygrało sprawę w toku postępowania przez Sądem Rejonowym, a więc na zasadzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. powód powinien zwrócić tej stronie koszty zastępstwa prawnego (180 zł).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. należało orzec jak w punkcie I. wyroku. Jednocześnie, na podstawie art. 385 k.p.c., apelację w pozostałej części jako bezzasadną oddalono (punkt II. wyroku).

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., gdyż stronie powodowej nie przysługuje od Skarbu Państwa – Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasów Państwowych Nadleśnictwa R. zwrot kosztów postępowania odwoławczego, bo od tego podmiotu nie zasądzono należności, a więc nie przegrał sprawy w toku postępowania odwoławczego (pkt III. wyroku), a Skarb Państwa – Zarząd Województwa (...) i Skarb Państwa – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo R. nie są przeciwnikami procesowymi (pkt IV. wyroku).

SSR (del.) Maryla Majewska – Lewandowaka SSO Barbara Braziewicz SSO Roman Troll